

NIŻNY (6) ai

niżny (3), **nizny** (3); niżny *BudBib* (2); niżny : nizny *Strykron* (1:3).

sg m G niźn(e)go (2). ◇ A niźny (2). ◇ f G niźn(e)j (1). ◇ L niźn(e)j (1). ◇ [pl N m pers niźni. ◇ G niźnych. ◇ A subst niźn(e).]

Sł stp notuje, Cn brak, Linde XVI – XVII w. s.v. nizki.

1. *Dolny, leżący poniżej czegoś, niższy; inferior Vulg, PolAnt* (2) : Lecż połamánia miáftá Dawidowego widzieliście iáko fię rozmnożyły/ y zbieráliście wody ftáwu niźnego [*aquas, piscinae inferioris*]. *BudBib Is 22/9; [Volck Nnn2]*.

W przeciwstawieniu: »nizny ... wyższy« (1): tám tedy zaráz Bogom zwykłe ofiáry z ludem fwoim wczyniwłzy/ Zamek ieden nizny/ á drugi ná Kopcu wylzy zábudował *Strykron* 81.

[*Szereg:* »wyźny i niźny«: Y dał iei ftoki wylzne/ y ftoki nizne [*et dedit ei fontes superiores et fontes inferiores*]. *BudBib Ios 15/19 (Linde)*.]

2. *Nizinny, równinny; położony na nizinie* (1) :

Wyrażenie: »nizna ziemica« (1): Támże wtey przereczonych Pruřow nizney ziemicy/ którą zowią Sudawen/ Samłand/ chłopi Zmodźinowie z Litewřkie⁸⁰ narodu/ byká álbo kozłá tym xtałtem raz do roku fwięćá *Strykron* 161.

3. [*Podziemny (w sferze pojęć religijnych i mitologicznych):*

Wyrażenie: »bogowie niźni«: Ut te dii deaeque superi inferi malis exemplis perdant. Boday cie wřlytcy bogowie zwierzchni y niźni zle ftráćili *TerentMatKęť N8v*.]

4. *Zestawienia w funkcji n-loc* (3) :

bibl. »Bethoron Niźny« [*w innych tekstach z XVI w. także: Bethoron Dolne i Bethoron Niźsze*] = jedno z dwu starożytnych miast o tej samej nazwie usytuowane jedno powyżej drugiego (*Bethoron inferior i Bethoron superior*). *Bethoron Niźny na wys. ok. 400 m n.p. morza w odległości 16 km na pn. zach, od Jerozolimy* (1): Zás corká iego (byłá) Szeerá/ á (ta) zbudowála Bethoron niźny y nadolny [!] *Bethoron inferiore et superiore PolAnt, Vulg; niźlzy y wysłzy WujBib*]. *BudBib 1.Par 7/24*.

»Niźny Nowogrod« [*w tekstacch XVI w. także nowogrod Niźszy i Nowogrod Mały*] = *Niźny Nowogrod, obecnie Gorki* (1): Oká/ rzeká wielka w Mořkwi/ która wpada w Wolgę v niznego Nowogrodá. *Strykron* 517 marg.

»Niźna Ziemia Pruska« = *nisko położone tereny w Prusach Ksiąźęcych* (1): Sam też Krol do Polřki odiechał/ zořtáwiwłzy Andrzeiá Tęczyńřkiego Culmienskiego/ Piotrá Számotulřkiego/ Pomorřkiego/ y Ianá Koldę Czechá niźney Ziemie Pruskiej Stárořtow z wořłkiem řluzebnych Zołnierzow ná řwym mieřfcu *Strykron* 627.

5. [*Zestawienie w funkcji n-ethn:* »niźni Niemcy« = *ówcześni mieszkańcy Niderlandów:* Po tey Comecie wkaźála fię druga ná zachod Słóńcá znácząc wielkie rozłanie krwi w Niemieckich řtronách niźnych Niemców/ bo Carolus Xiązę Burgundiřskie gdy Leodenřczy Mieřczánie iego Sieřtrzeńcá Biřkupá á Páná řwego/ poimawłzy w więźenie wřdzili/ dobywáiąc ich ftráćil v řturmu czterdzieści tyfięcy ludzi *Strykron* 648.]

Synonimy: dolny, nadolny.

Cf NISKI

